

หัวใจการเจริญเมตตา

หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ

ให้พากันตั้งใจสำรวจใจของตนให้ดี ใจนี้เมื่อมันยังมีกิเลส
รบกวนอยู่มันก็วอกแวก ถ้าละกิเลสได้เท่าไรมันก็สงบลงไปได้
เท่านั้น ดังนั้นต้องให้เห็นความสำคัญของการละกิเลส คนเรา
นั้นนะ จะเป็นสุขก็เพราะฝึกฝนใจให้ดี จะเป็นทุกข์ก็เพราะไม่
ฝึกฝนใจปล่อยให้กิเลสมันครอบงำเอา เราจะไปหาความสุข
ความทุกข์ที่อื่นมันไม่พบหรอก อย่าไปสงสัย นอกจากรู้จากทุกข์
ดูที่ใจนั้น อยากรู้จักความสุขก็ดูที่ใจ ดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอน
ให้เราภาวนาก็เพื่อที่จะให้รู้แจ้งในสุขในทุกข์นั้นแหละ

ถ้าใจกวัดแกว่งอยู่เนี่ยมันไม่รู้ เรื่องมันนะ มันไม่รู้ผิดไม่รู้ถูก
ชะเมื่อไร เมื่อใจมันกวัดแกว่งอยู่ สิ่งนี้เป็นโทษมันก็ไม่รู้ สิ่งนี้เป็น
คุณมันก็ไม่รู้ อันนี้แหละสาเหตุนี้ให้คนเราทำความชั่วอยู่ในโลก
นี้แหละ ก็เพราะความไม่รู้นี่เอง ที่ไม่รู้เพราะไม่ฝึกใจให้สงบระงับ
ปล่อยให้ตัณหามันครอบงำเอา ความอยากมันท่วมทับจิตใจ
แล้วก็มีอวิชชากำกับด้วย **อวิชชาคือความไม่รู้**นั้นนะ ทั้ง

อยากทั้งไม่รู้ๆอย่างนี้นะ มันจึงได้ทำชั่วลงไป ไม่รู้ว่า ความอยาก
ได้อันนี้ อยากทำอันนี้มันเป็นคุณหรือเป็นโทษ มันไม่รู้ๆอย่างนี้นะ
มันถึงได้ทำลงไป จึงได้ทำชั่วไป ดังนั้นเรามาฝึกจิตนี้ให้เกิด
ความรู้ความฉลาดขึ้น ตามแนวทางที่พระศาสดาทรงแนะนำไว้
ความรู้ความฉลาดย่อมเกิดขึ้นได้ ๓ ทาง ทางหนึ่งเกิดขึ้นได้
ด้วยการเรียน การท่อง การจำ การฟังธรรมะคำสอนของ
พระพุทธเจ้าจากนักปราชญ์ผู้รู้ทั้งหลาย ทางที่สอง เกิดจากการ
ดำริตริตรองคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้ยินได้ฟัง ได้จดจำเอา
มาแล้วไว้ในใจของตน จะได้จำไว้เฉยๆ ถ้าไม่น้อมสติเข้าไปตร
องพิจารณาอย่างนี้ก็ไม่สามารถจะรู้แนวทางปฏิบัติได้ เมื่อเร
น้อมเข้าไปทำจิตให้ตั้งมั่นลงไปพิจารณา ใ้ธรรมะข้อนี้มี
ความหมายอย่างนี้ คือมีความหมายในทางปฏิบัติอย่างนี้นะ
อย่างนี้จะยกตัวอย่างให้ฟัง เหมือนอย่างเมตตาอย่างนี้นะ
ความหมายคือว่าปรารถนาจะให้มีความสุข ที่นี้มันก็มีเงื่อนไขอยู่ว
ใ้จิตใจของตนเองนี้นะ ตนปรารถนาให้คนและสัตว์ทั้งหลาย
ทั้งหมดเป็นสุขกันถ้วนหน้ากันหรือไม่ หรือว่าตนปรารถนาให้

ตั้งแต่เป็นมิตรเป็นญาติของตนดีต่อตนเองนั้นมีความสุข ถ้าผู้ใด
ไม่ทำดี ไม่พูดดีต่อตน แสดงเป็นศัตรูตน อย่างนี้ก็ปรารถนา
อยากจะทำให้มันฉิบหายวายเป็นไป ความคิดมีอย่างนี้หรือ
เปล่า ถ้าความคิดเป็นไปอย่างนี้ ไม่เชื่อว่าเป็นผู้เจริญเมตตาใน
พระพุทธศาสนา เมตตาในพุทธศาสนานี้เป็นอัปมัญญา ทั่วไป
แก่บุคคล ไม่จำกัดเพศ ไม่จำกัดวัย ไม่จำกัดชาติ ศาสนา
เรียกว่าคนดีคนชั่วปรารถนาให้สัตว์ทั้งหลายเป็นสุขทั่วหน้ากัน
หมดเลย ทั้งคนดีทั้งคนชั่ว ทั้งสัตว์เดรัจฉานที่มีพิษ ไม่มีพิษ ที่ดู
ร้าย ไม่ดูร้ายก็ตาม นี่ต้องวางใจให้เสมอในสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้
คือมีความปรารถนาที่จะให้เขาเหล่านี้เป็นสุขทั่วหน้ากัน นี้อย่าง
นี้นะคำว่าเมตตามันมีความหมายอย่างนี้ แนวทางปฏิบัตินะ ถ้า
เรารู้ความหมายนี้เราเจริญเมตตาภาวนานั่ง เราก็นึกคิดดำริตร
ตรองไปอย่างนี้ อย่างนี้แหละจึงเรียกว่าเป็นผู้รู้จักความมุ่งหมาย
ของธรรมะ แต่ละข้อที่เราจะต้องลงมือปฏิบัติให้เกิดมีขึ้นในใจ
กรุณาความสงสารณะนี้ อ๊ะ สงสารยังงั้นนี้ นี่มันมี

ความหมายอ๊ะ ก็เมื่อเห็นคนอื่นตกทุกข์ได้ยากลำบากเช่นนี้เราก็

คิดช่วยเหลือเกื้อกูลเค้า ให้พ้นจากความทุกข์ยากลำบากนั้นไป ให้เท่าที่เราจะช่วยให้ได้ตามสติกำลังความสามารถ เห็นคนเจ็บอยู่ หรือเห็นคนวิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วเบือนหน้าหนี หนีไปเสีย ไม่เหลียวแลไม่ช่วยเหลือ อันนี้ท่านเรียกว่าคนใจดำ คนขาดกรุณา คนสงสารเอ็นดูในฐานะเป็นสัตว์โลกร่วมกันคือเป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน ธรรมดาผู้มีจิตใจประกอบไปด้วยกรุณาธรรมอยู่ในใจแล้ว เมื่อเห็นเพื่อนผู้อื่นตกทุกข์ได้ยากถึงความวิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างนี้เราอดไม่ได้ จะเบือนหน้าหนีไม่ได้ ถ้าพอช่วยได้ก็ช่วย ถ้าช่วยเหลือไม่ได้ก็นึกถึงกรรมถึงเวรของเขาที่เขาทำมาแต่ก่อนมันตามมาสนองเองเอา ใครก็ช่วยไม่ได้ เมื่อนึกถึงกรรมเวรของสัตว์ทั้งหลายอย่างนี้แล้วก็วางจิตเป็นอุเบกขาลง นี่ท่านว่าวางเฉยลงไปไม่ต้องเสียใจไม่ตีใจ การเจริญพรหมวิหารนะ ต้องมีอุเบกขาเป็นที่สุด

ส่วนมุกิตา ความพลอยยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี นี่คนผู้ที่มีกิเลสชอบอิจฉาริษยาผู้อื่นแล้ว พอเห็นคนอื่นเขาได้ดีบได้ดี มีคนยกย่องนับถือมีลาภมาก คิดอิจฉาในใจแล้ว อิจฉาอยากจะกด

อยากจะชมเขาลง ให้ยกตนขึ้น ให้เป็นผู้ดีมีผู้ยกย่องสรรเสริญ
เยินยอ เช่นนี้เรียกว่าเป็นผู้ที่ขาดมุกิตา ความพลอยยินดีในเมื่อ
ผู้อื่นได้ดีมันก็เกิดความอิจฉา พยาบาทขึ้นมา หรือเกิดความ
โกรธ ความไม่พอใจขึ้นมาในบุคคลเหล่านั้น อันนี้มันก็เป็นการ
สะสมกิเลสให้หนาแน่นขึ้นในใจ เป็นอย่างนี้นะ นี่แหละ
ความหมายของธรรมะแต่ละข้อ ต้องให้เข้าใจแนวทางปฏิบัติ
เมื่อเป็นเช่นนี้ หากว่าจิตนิสัยของตนเคยเป็นมาเช่นนั้น
เมื่อมาเรียนธรรมรู้ธรรมอย่างนี้แล้ว เราก็ละนิสัยอย่างนั้นนะ ชม
ใจละเข้าไป เรียกว่าเป็นกิเลสที่เราจะต้องละ ถ้าไม่ละแล้วก็จะ
เป็นคนดีไม่ได้เลย จะไปเข้าอยู่กับสังคมใดเขาก็รังเกียจ สังคมที่
เขาตั้งอยู่ในยุคธรรม เขาก็รังเกียจแหละ ทางที่ดีเมื่อเห็นเขาทำดี
เขาได้ดีกว่า เขาได้รับความยกย่องจากสังคมมาก เราปรารถนา
อย่างนั้นก็ทำดีเข้าไป คนเรานะมันจะทำดีอย่างเดียวกันได้
ทั้งหมด ไม่ใช่หรอก มันก็ทำได้คนละอย่างกัน ผู้ใดมีความชำนาญ
ชำนาญอย่างไรก็พยายามทำการทำงานเกี่ยวแก่ความชำนาญชำนาญ
ของตนให้ดีขึ้น ให้คนทั้งหลายได้ยอมรับรู้ว่าผู้นี้ฉลาดงานอย่าง

นี้ อย่างนี้นะ เมื่อเห็นเค้าฉลาดกับงานการอย่างนั้นๆ เราก็ยก
ย่องเข้าไป เราก็แสดงความพลอยยินดีด้วย ไม่คิดอิจฉาริษยา
อย่างนี้นะจึงเรียกว่าเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีก็พลอยยินดีไปด้วย ไม่
อิจฉาริษยา นี่ความหมายของธรรมะมันเป็นอย่างนี้นะ

เมื่อเราปฏิบัติตามนี้แล้วมันก็เป็นไปเพื่อความสงบที่อยู่
ด้วยกันหมู่่มากก็ไม่ทะเลาะวิวาทกันไม่ขัดแย้งกัน ในหน้าที่การ
งาน อ้าวใครถนัดความรู้ในทางไหนมากก็ทำการทำงานอย่างนั้น
ตามความรู้ของตนให้มันเป็นไป แต่ถ้าผู้ใดไม่มีความรู้อะไร
อย่างนี้ ก็ยอมตนลง ยกผู้ที่มีความรู้สูงกว่า ยกยอเข้าไป อาศัย
ปวารณาตัวให้เขาแนะนำ ไม่ถือตัวว่า ตนก็คนๆหนึ่งละ ไม่ยอม
ให้ใครสอน ไปถือเอาถือตัวอย่างนั้นก็ไม่มีความรู้อะไรเลย นี่มัน
เป็นอย่างนั้นคนเรานะ เมื่อตนไม่รู้ไม่ฉลาดอะไร เค้ารู้กว่าตน
อย่างนี้ เราก็ต้องยอมลงให้เค้าสอน แม้เราจะมีอายุมากกว่าเค้า
ก็ตาม จะมีคุณวุฒิอื่นอย่างอื่นนั้นสูงกว่าก็ช่าง เราก็ยอมวางลง
ไป วางตนลงไป เมื่อผู้ใดทำได้อย่างนี้มันก็ได้ความรู้เพิ่มเติม
ความรู้ความฉลาดที่มันมีอยู่ในตัวของบุคคลอื่น เรายอมพูด

ง่ายๆว่า เรายอมเป็นศิษย์ของเขา เขาก็ถ่ายทอดความรู้นั้นมาให้
เรา เขาก็ฝึกเราให้รู้ให้ฉลาดในการงานอันนั้น เราก็ได้ความรู้
ขึ้นมา มันก็ไม่เสียหายอะไรมีแต่ดีขึ้น อย่างนี้นะ แล้วคนอื่นเห็น
เรามีความสามารถทำได้อย่างนั้นเขาก็ยกย่องเหมือนกัน

ที่แรกนี้มันก็ธรรมดาแหละ เมื่อตนยังไม่มีความรู้ก็ถูกคนอื่น
ดูถูกดูหมิ่นเอามั่ง ต่ำหนิติเตียนเอามั่ง ก็อดเอาทนเอา ก็ทำยังไง
ตนมันไม่มีความรู้นี้ ก็ยอมให้เพื่อนว่าแหละ ให้เพื่อนว่าอย่างนั้น
แสดงว่าให้เพื่อนเตือนนะ เตือนตนให้รู้สึกง้อตัวว่าตนนั้นไม่มี
ความรู้อะไร ทำอะไรก็ไม่เป็นอย่างนี้นะ อย่าไปถือว่าเพื่อนตำหนิ
ติเตียนเหยียดหยามดูหมิ่นตน ถ้ามันไปถืออย่างนั้นแล้ว ไม่มี
ความรู้ความฉลาดซักทีอย่างดังกล่าวมาแล้วแหละ แถมก็ยังเกิด
การทะเลาะวิวาทอะไรต่ออะไรกันไป กลายเป็นคนไม่ดีไป นี่มัน
เป็นอย่างนี้นะ คนเรานะมันแต่ถือเนื้อถือตัวในทางที่ผิดอยู่นั่นนะ
มันไม่เป็นไปเพื่อความเจริญ ให้เข้าใจ ถ้าถือตัวในทางที่ถูกต้อง
มันดี เช่นอย่างว่าเราไม่ยอมทำความชั่วแหละ

ถ้าเป็นพระภิกษุสามเณรอย่างนี้นะ เมื่อบวชเข้ามาแล้วต้องตั้งอธิษฐานใจลงไปว่าเราจะปฏิบัติตามธรรมวินัยให้ครบถ้วน เว้นเสียแต่มันปลั่งเปลอเท่านั้น เราจะไม่แกล้งลวงสิกขาวิสัยน้อยใหญ่ทั้งหลาย เพราะวินัยนั้นเป็นรากแก้วของพระศาสนา พุทธศาสนาจะตั้งยั่งยืนอยู่ได้ก็เพราะบุคคลมาสำรวมวินัย ไม่ลวงละเมิดวินัยที่พระองค์เจ้าทรงบัญญัติไว้อย่างนี้ เราอธิษฐานใจลงไปอย่างนี้แล้ว บวชเข้ามาก็ตั้งใจเรียนตั้งใจดู พุทธบัญญัติต่างๆ ทรงห้ามไว้อย่างไร เรียนให้รู้ เมื่อรู้แล้วเราก็สำรวมระวังนะ มีสติสัมปชัญญะ ระมัดระวังไม่แกล้งลวง ใ้ออย่างนี้จึงเรียกว่าเป็นผู้ที่ปรารถนาดีต่อตัวเอง จึงได้ชื่อว่าเป็นคนดีในโลก

บรรดาคนผู้ดีทั้งหลายในโลกนี้เค้ายอมทำตามระเบียบของหมู่ของคณะ ไม่ว่าจะแต่ในพระธรรมวินัยนี้เลย แม้ในภายนอกผู้ที่เค้าได้เป็นใหญ่เป็นโตมีเกียรติมียศมีคนนับถือลือหน้ามากๆ ลองฟังดูสิ เค้าทำความดี เค้ามีความสามารถความฉลาดในหน้าที่การงานนั้นๆ เค้าทำให้จนปรากฏในคนหมู่มาก ได้เห็นยอมรับว่าผู้ที่มีความสามารถในหน้าที่อย่างนี้จริงๆ เช่นนี้นะ คน

ส่วนใหญ่เค้าก็ยกย่องขึ้น อย่างนี้แหละ อย่างเช่นยกตัวอย่างใน
บรรดาราชาวงศ์ของพระมหากษัตริย์อย่างนี้นะ ในปัจจุบันนี้ พระ
ราชโอรส พระราชธิดา ก็มีความสามารถในหน้าที่การงาน
เรียนรู้ในหน้าที่การงาน เมื่อรู้แล้วก็ลงมือปฏิบัติ จนให้คน
ทั้งหลายยอมรับว่าพระองค์ได้มีความรู้จริง ความรู้ของท่านนั้น
ทำให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้จริงๆอย่างงี้แหละ เพราะฉะนั้น
เสด็จไปที่ไหนก็มีคนต้อนรับมากมายก่ายกอง ยังมีคนบริจาค
เงินทองข้าวของให้เยอะแยะเลย แทนพระราชบิดา พระราช
มารดาได้เลย นี่แหละให้ขึ้นชื่อว่าความรู้ความฉลาดนี่นะ รู้
ฉลาดด้วยและตั้งใจดีด้วย ทั้งมีความอดทนต่อคำสั่งรเสริญและ
คำนิินทาของคนทั้งหลายได้อีกด้วย

นี่คนเรามันจะดีได้นะมันต้องมีคุณธรรมเหล่านี้ อยู่ในใจให้
พากันเข้าใจ ไม่ใช่เราจะได้เองโดยไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งสอน
ของพระพุทธเจ้า มันก็ดีไปได้อย่างนี้ไม่ใช่ นะ ดุชิ ผู้ที่ไม่ปฏิบัติ
ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะคนไทย คนต่างประเทศ ก็
เบียดเบียนกัน ฆ่ากันตายอยู่อย่างนั้นนะ โดยเฉพาะคน

ต่างประเทศพวกนับถือลัทธิอื่น ถือกันเป็นก๊กเป็นเหล่า วันดีคืนดีก็ยกพวกตีกัน ถ้าคนของก๊กนั้นเหล่านั้นไปทำผิดหน้อยหนึ่ง ไปกระทบกระทั่งกับคนอื่นก๊กหนึ่งอีกเข้านิดหน้อยเท่านั้น แทนที่จะทั้งสองฝ่ายมาประนีประนอมกันให้ยกเลิกกันไป ไม่แล้ว ยกพวกมาตีกันเข้าไป จนล้มจนตายจนเจ็บจนปวด อย่างนี้มีในศาสนาอื่นลัทธิอื่นนะ นี่ยกให้ฟังว่าไอ้ความรู้ในลัทธิอื่นศาสนาอื่นนะ มันไม่เป็นไปเพื่อละกิเลสตัณหาพยาบาทอะไรเลย

สำหรับในพุทธศาสนานี้มันแหละอย่างว่าพุทธองค์ทรงแสดงธรรมไว้ ผู้ใดมาปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์แล้วย่อมไม่ทะเลาะกันเลย มันจะอยู่ด้วยกันหมู่มากก็อยู่ได้สบายๆ ผู้น้อยก็เคารพต่อผู้ใหญ่ ก็ให้ฟังเข้าใจ เราบวชมานี้นะ เราจะได้บวชเป็นพระเป็นเจ้ามานี้นะก็เพราะสงฆ์ สงฆ์เห็นดีเห็นชอบด้วย การบวชนี้ในปัจจุบันประเทศไทย ในประเทศนอกจากอินเดีย ออกมานี้นะ ทรงอนุญาตให้สงฆ์ ๕ รูปขึ้นไป ทางส่วนมากไม่กำหนด มากเท่าไรก็ยิ่งดี ไปนั่งห้อมล้อมรอผู้บวช นี้อย่างนี้แหละ คอยสังเกตว่าการบวชมันถูกต้องหรือไม่ ถ้าหากว่าการ

บวชมันไม่ถูกต้องตรงไหน สงฆ์ที่นั่นอยู่ในที่นั่นก็มีสิทธิ์ทักท้วงได้
ตักเตือนได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบวชนั้นนะ เป็นไปโดยถูกต้องตาม
พระธรรมวินัย

แล้วก็มีกรรมวาจา ผู้ชำนาญในการสวด ผู้มีพรรษานับแต่
๕ ขึ้นไป สวดสมมุติให้เป็นพระเป็นเจ้าขึ้นมาตามพระวินัยนิยม
กว่าจะเป็นพระมาได้นะมันเป็นอย่างนี้ให้เข้าใจ เพราะฉะนั้น
พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงสอนให้เคารพในสงฆ์ เมื่อบวชเข้ามาแล้ว
นะ เมื่อสงฆ์มีความเห็นร่วมกันว่าพระรูปนี้นะประพฤติไม่ดี ล่วง
ธรรมล่วงวินัยอย่างนี้นะ ควรต้องสำรวจระวังต่อไปอย่าไปล่วง
อย่างนี้ ตักเตือนอย่างนั้นก็ยอมรับยอมปฏิบัติตามด้วยดี ไม่
โกรธ ไม่ตอบโต้ ไม่คัดค้าน ความเห็นของสงฆ์หมู่มากที่มี
ความเห็นตรงตามธรรมตามวินัย อย่างนี้นะ อย่าไปลืมหัดว่า
จะได้เป็นพระเป็นเจ้ามานะ มันต้องมีกรรมวิธี มีอุปัชฌาย์เป็น
ประธานในการบวช มีสงฆ์เป็นคณะเป็นสักขีพยาน เป็นอย่าง
นั้น

เพราะฉะนั้นผู้บวชเข้ามาใหม่นะ อย่าไปตีตนเสมอกับพระผู้
บวชมาก่อน ให้ถือว่าเพื่อนเป็นอาจารย์ของเราโดยลำดับทีเดียว
อุปสัมปทาจารย์ อาจารย์ผู้ให้อุปสมบทนี้ มันล้วนตั้งแต่คณะ
สงฆ์ทั้งนั้นแหละอันข้อนี้แหละ และมีอีก ๒ รูป หนึ่งท่านเรียกว่า
กรรมวาจาจารย์ อาจารย์ผู้สวด เป็นผู้สวดให้สมมุติขึ้นถาม
ความดีความชั่วของตัวเอง ว่าตนนะมีความบกพร่องมัยเช่นเป็น
ขี้ทุตกุตถัง เป็นกลากเป็นเกลื่อน อย่างนี้นะ มีหนีมี่สินติดตัวมัย
ได้เป็นโจรหัวไม้มัย อะไรอย่างนี้นะ นี่แหละกรรมวาจาจารย์ได้
ถามไถ่ เราก็ตอบว่า ถ้าไม่มีก็ตอบว่าไม่มี อย่างนี้แหละ ถ้าอันใด
มันมีไม่ผิด เช่นบาตร จีวรมีแล้วมัย มีแล้ว อย่างนี้นะ
กรรมวาจาจารย์ก็เป็นผู้ถามอย่างนี้ ใ้เราผู้บวชเข้ามาต้องยก
ท่านเหล่านี้เป็นอาจารย์อีกชั้นหนึ่ง เรียกว่ากรรมวาจาจารย์ ต้อง
ให้เข้าใจอย่างนั้น

แล้วสงฆ์ทั้งหมดที่ไปนั่งหัตถบาธเรียกว่า อุปสัมปทาจารย์
อาจารย์ผู้เป็นสักขีพยานให้ในการบวชของเราว่าเราบวชจริง มี
อุปัชฌาย์จริง มีอาจารย์จริง เราก็เป็นที่ยอมรับของหมู่สงฆ์

ทั้งหลายว่า ผู้นี้ว่าคำขอบวชก็ถูกอักขระพยัญชนะ ไม่ผิดเพี้ยน
อย่างนี้นะ มันถึงเป็นพระเป็นเจ้ามา ต้องคิดให้เห็น เพราะฉะนั้น
เมื่อพระอุปัชฌาย์ไม่อยู่ เช่นพระกรรมวาจาจารย์หรือ **อุทเทศา
จารย์** อาจารย์ผู้ฝึกผู้สอนคำบวช สำเนียงในการขานนาค ขอ
อุปสมบทต่างๆอย่างนี้นะ ก็ให้ถือเป็นอาจารย์รองจากอุปัชฌาย์
ลงมา ปวารณาตัวให้ท่านแนะนำสั่งสอนได้ เมื่อท่านแนะนำสั่ง
สอนอย่างใด เห็นเราทำผิดท่านตักเตือนอย่างนี้ก็ต้องเชื่อฟัง
ต้องงด อย่าไปฝืน ถ้าหากว่าไปฝืน ไม่เคารพยำเกรงเช่นนั้นแล้ว
การบวชของผู้นั้นก็ไม่มีเจริญไปได้ เต็มไปด้วยทิวี่มานะมีแต่กิเลส
เต็มอยู่ในหัวใจ มันจะเป็นไปเพื่อความเจริญรุ่งเรือง เจริญด้วย
บุญกุศลไม่มี ผู้ที่มีทิวี่มานะแข็งกระด้างกระเดื่องไม่เคารพต่อผู้
มีอุปการะคุณแก่ตน ก็ให้ฟังเข้าใจอย่างนี้

การปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น แม้ว่าผู้ที่ไม่ได้
เป็นพระกรรมวาจาจารย์สวดให้สมมุติให้แก่เราเป็นพระก็อย่าง
ที่ว่ามันนั่นนะ พวกคณะสงฆ์ที่นั่งเป็นสักขีพยาน ก็ถือว่าเป็น
อาจารย์ชั้นหนึ่ง ผู้ให้โอวาทผู้ฝึกสอนในสำเนียงหางเสียงในการ

ว่าคำบวช ผู้ฝึกสอนในระเบียบการกราบการไหว้ การบวช ทำ
ยังงี้ๆเนี่ย ก็เป็นอุทเทศาจารย์ แปลว่าอาจารย์ผู้ให้โอวาทหรือ
ผู้สอนธรรมสอนวินัยให้ อย่างนี้นะ ผู้แนะนำตักเตือนในทางที่ผิด
ทางที่ถูกต้อง ให้ตนได้รู้ทางผิดทางถูกอย่างนี้ท่านเรียกว่า อุทเทศา
จารย์ อาจารย์ผู้ให้โอวาสแนะนำสั่งสอน เราต้องรู้เราต้องเคารพ
นอกจากอาจารย์เหล่านี้แล้วก็เรียกว่าผู้ที่ได้รับนิมนต์ไปรับหัตถ
บาธ ช่วยเป็นสักขีพยานให้ในการบวชของตนหมู่ นี้ให้ถือว่าเป็น
ครูบาอาจารย์ทั้งนั้นแหละ อย่าไปล่วงเกินอย่าไปปรามาส อย่า
ไปตีตนเสมอ นี้ต้องถ่อมตนเสมอไป ให้เข้าใจไว้ ผู้ที่บวชเข้า
มาแล้วก็ดี ผู้ที่กำลังจะบวชก็ดี ต้องให้เข้าใจในทางปฏิบัติตาม
คำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างนี้ เป็นหน้าที่ที่ของเรา ทุกคน
จะต้องปฏิบัติตาม ต้องให้มีอยู่ในใจทั้งนั้นเลยนักบวชนี่นะ

ถ้าเป็นนักบวชนี้หากขาดพรหมวิหารธรรม ๔ ประการนี้แล้ว
นั้นแหละมันแสดงบทบาทแข็งกระด้างกระเดื่องชอบเหยียด
หยามดูหมิ่นผู้อื่น เห็นผู้อื่นเขาได้ดีก็ได้ดีก็เดือดร้อนใจ นี้ คอย
กดเค้าวลงให้ต่ำกว่าตน อย่าให้มันสูงขึ้นมาได้ อันนี้เป็นกิเลสจัด

อยู่ในจำพวกอุปกิเลสณา กิเลสที่ทำให้ใจเศร้าหมอง **อุปกิเลส**

๑๖นะ อิจฉาริษยาเห็นเค้าได้ดีทนอยู่ไม่ได้ แล้วก็มานะความถือตัวว่าตนนั้นดีกว่าเขา ตนนั้นมีความรู้สูงกว่าคนอื่นอย่างนี้นะ

ปลาสะ ตีตนเสมอยกตนเสมอคือถือตัว ใ้อัตนนั้นนะมี

คุณสมบัติน้อยกว่าเพื่อน มีความรู้ความฉลาดก็น้อยกว่า ถ้าเป็นนักบวชก็ตนก็เพิ่งบวชเข้ามาใหม่อย่างนี้นะ แล้วยังไปยกตนตีตนเสมอกับผู้ที่เค้าบวชมาก่อน แล้วไม่แสดงอาการเคารพทางกาย ทางวาจาอะไร อย่างนี้ได้ชื่อว่ามันไม่ถูกทางเสียแล้ว ไม่เป็นธรรมผิดธรรมให้เข้าใจ อย่าตีตนเสมอนั่นหมายความว่า เช่นอย่างว่านั่งกันนี้ นั่งเสมอกันเลย อย่างนี้นะ บางคนนั่งไขว่ห้างเอาขาขัดกันสันตึกๆคุยกับผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่าอย่างนี้ก็มิ นี นั่น ใ้ออย่างนี้ไม่ถูกนะอย่าไปทำกัน

ให้รู้ว่าใครเป็นอาจารย์ของเราในประเภทไหนอย่างที่เราแนะนำมานี้แหละ เพราะว่า อุปสัมปทาจารย์ หมายถึงอาจารย์ผู้ให้อุปสมบทรวมหมดเลยอันนี้นะ ก็ไปนั่งในโบสถ์นี้แหละ แต่ในทุกวันนี้เพิ่มให้จัดให้พระทั้งอุปัชฌาย์ด้วยรวมเป็น ๑๐ รูป เป็นสักขี

พยานในการบวช ตั้งแต่ครั้งพระพุทธเจ้าหนุ่ม ใ้พวกที่อยู่นอก
ประเทศอินเดียออกมาอย่างนี้ ทรงอนุญาตให้สงฆ์มักจะ ๕ รูป
รวมทั้งอุปัชฌาย์ด้วยขึ้นไป บวชได้ แต่มาทุกวันนี้คณะธรรมยุติ
เราก็ถ้าหากว่ามันหาพระไม่ได้จริงๆ ๕ รูปก็ให้บวชได้ เพราะ
ประเทศไทยก็อยู่นอกประเทศอินเดียมาแล้วนี่ แต่ถ้ามีพระพอ
หาได้อยู่ ไม่ควรที่จะไปบวช ๕ องค์เท่านั้น ต้องนับแต่ ๑๐ องค์
ขึ้นไปให้เข้าใจอย่างนี้

การบวชไม่ใช่ว่าทำได้ง่าย ๆ มันต้องมีระเบียบแบบแผนมี
กิจจะลักษณะ ที่นี้อุทเทศาจารย์ อาจารย์ผู้ให้ ผู้ฝึกปรือในการ
บวชอย่างที่ว่ามาแล้วนะ นี่ทบทวนอีก แล้วก็นอกจากนั้นก็ผู้
แนะนำในทางธรรมทางวินัย ทำอย่างนี้ผิดธรรม ทำอย่างนี้ผิด
วินัย อย่างนี้นะ ผู้ใดท่านมีความฉลาดในธรรมในวินัย ท่าน
แนะนำตักเตือนให้เราได้รู้ธรรมรู้วินัยนั่นชื่อว่า อุทเทศาจารย์
อาจารย์ผู้ให้โอวาท ต้องให้เข้าใจ อันเป็นบุคคลที่เราต้องเคารพ
นอบน้อมด้วยกายวาจาใจไม่ล่วงเกิน

กรรมวาจาจารย์ อาจารย์ผู้สวดสมมุติให้เราเป็นภิกษุภาวะ
ในพุทธศาสนา โดยมากนิยม ๒ รูปตั้งที่กระทำกันมานั้นแหละ
อุปัชฌายาจารย์ คืออาจารย์ผู้นำกุลบุตรผู้จะบวชนั้นมาเข้าหมู่
มาแจ้งต่อสงฆ์ ว่าบุรุษคนนี้แหละมีประสงค์อยากจะบรรพชา
อุปสมบทในพุทธศาสนา ขอให้สงฆ์พิจารณาดูสมควรจะบวชได้
หรือไม่ อย่างนี้นะ ถ้าสงฆ์ทั้งหลายนิ่งอยู่ ไม่มีใครคัดค้านในการ
บวชนั้นอย่างนี้ ก็ดำเนินในการบวชไปได้เรื่อยๆจนจบ

แล้วอุปัชฌายาจารย์นี้ยังจะต้องดูแล สัทธวิहारิก ผู้ที่ตน
นำเข้าหมู่สงฆ์บวชอย่างใกล้ชิด ดูแลความประพฤติที่ไม่ตรงต่อ
ธรรมต่อวินัย แนะนำตักเตือนให้ประพฤติตรงต่อธรรมต่อวินัย
อย่างนี้อย่างที่แนะนำอยู่เดี๋ยวนี้แหละให้เข้าใจ เมื่ออุปัชฌายา
จารย์ไม่อยู่ก็ต้องเป็นหน้าที่อุทเทศาจารย์ หรือว่า
กรรมวาจาจารย์นี้นะ เป็นผู้ทำหน้าที่แทนอุปัชฌายาจารย์ คือ
ดูแลความประพฤติของพระเณรผู้บวชเข้ามาใหม่ นี้ ก็เห็นว่าไม่
ดี ทำผิดวินัยยังไงก็ตักเตือนห้ามไม่ให้ทำ แต่บางคน บางรูปก็
เพิ่นห้ามไม่ให้ทำยังฝืนทำก็มีนะ

เพราะฉะนั้นให้รู้ไว้ ไม่ได้นะ ไปขึ้นล่องเกินคำตักเตือนของ
ครูบาอาจารย์ ผู้ที่ท่านรู้ธรรมรู้วินัย ผู้ประพฤติต่อธรรมวินัยดี
มาแล้ว อย่างนี้เรายังไม่เชื่อ ไม่ทำตาม ในวินัยท่านให้ถือว่าเป็น
ผู้ว่ายากสอนยาก ล่องธรรมล่องวินัยไม่ยอมปฏิบัติตามคำ
ตักเตือนของครูบาอาจารย์ อย่างนี้ก็ต้องเรียกผู้นั้นมา มา
ตักเตือนเสียก่อน ถ้าเตือนแล้วยังไม่ฟังก็จะประชุมสงฆ์ เรียกเข้า
ไปในสงฆ์ไปสวด**สมณุภาสน์** ตั้งกรรมวาจาจารย์สวดขึ้นเพื่อ
ตักเตือนให้ผู้ทำความผิดนั้นได้รู้สึกตัว สวดจบไปลงไปครั้งที่หนึ่ง
ถ้าผู้นั้นรู้สึกตัวแล้ว ยอมรับผิด ขอยอมสำรวมระวังต่อไป สงฆ์
ทั้งหลายก็ยอมรับก็เป็นอันว่าเลิกการสวดสมณุภาสน์อันนั้น แต่
ถ้าสวดจบไปครั้งที่หนึ่งก็ยังนิ่งอยู่ ไม่ยอมรับผิด อย่างนี้ก็สวดอีก
ครั้งที่ ๒ จบลงก็ยังนิ่งอยู่ไม่ยอมรับ ออกมาไม่สารภาพผิดด้วย
วาจาอย่างนี้ พอกรรมวาจาจารย์สวดจบลงครั้งที่ ๓ ยังนิ่งเฉย
อยู่ อันนั้นท่านก็ปรับเป็น**อาบัติสังฆาทิเสส** หมายความว่า เป็น
บุคคลว่ายากสอนยาก สอนให้ประพฤติตามธรรม ตามวินัย
ไม่ได้ ก็ปรับอาบัติสังฆาทิเสสให้อยู่กรรม นี้แหละ ถ้าไม่ยอมทำ

ตามอย่างนี้ เพื่อนก็อัปเปหิ ออกไปจากหมู่ ระเบียบพระวินัยมี
อย่างนั้นนะ แต่โทษไม่ถึงให้สึก ก็ไม่สึกหรือก ต้อง**อาบัติ**

ปาราชิกนั้นมันถึงมีสิทธิ์บังคับให้สึกได้ หรือไปตีมเหล่าเมาสุรา
กัญชาฝิ่นเฮโรอีน อย่างนี้ให้มันเมา สอนก็ไม่ฟัง ไปติดของติด
งอมแงมเนี่ย อันนี้บัญญัติพระราชคณะสงฆ์ยอมให้สึกได้เลย
แต่ถ้าหากว่า ไม่ล่วงปาราชิก ๔ และ ก็ไม่ต้องเสพของเสพติดจน
ติดงอมแงมไม่ละได้ อย่างนี้ ความผิดนอกนั้นนะ ถ้าตี้อดอย่าง
นี้ก็ท่านก็ให้ขับไล่หนีเสียจากวัดแล้วแต่จะไปไหน ตามพระวินัย
เป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นให้พากันเข้าใจไว้ เราบวชเข้ามานั้นมีระเบียบ
นะ ไม่ใช่บวชเข้ามาไม่มีระเบียบ บวชเข้ามาแล้วจะอยู่อะไรตาม
ชอบใจของตนเองไป ไม่ยอมฟังคำตักเตือนของครูบาอาจารย์ยัง
นี้ไม่ได้ ขอให้เข้าใจ แล้วจะเป็นคนดีไม่ได้ ถ้าเพื่อนขับไล่ออกจาก
หมู่คณะไปแล้ว ให้ไปหาผู้อื่นยิ่งร้ายเลย ไม่เคารพนับถือใครแล้ว
ตั้งแต่อุปัชฌาย์อาจารย์ของตน สอนอยู่แต่ๆยังไม่ทำตามอย่างนี้
นะ แล้วจะไปอยู่กับสำนักอื่นที่อื่นซึ่งไม่ใช่เป็นครูเป็นอาจารย์นี้

จะยากอยู่นะเนี่ยมันจะทำตาม มันก็จะเลวร้ายไปเท่านั้นเอง จะเอาดีไม่ได้เลย ต้องให้เข้าใจนะ นี่ตักเตือนนะ ให้เข้าใจกัน

นี่แหละभवสมาหวังเอาบุญเอากุศล หวังตอบแทนคุณ มารดาบิดาที่ท่านมีอุปการคุณแก่เรา ท่านให้ข้าวฟ้อนน้ำนมแต่ อ่อนแต่ ออก ซักผ้า ซักผ้าเย็บว โฉ้ยตั้งแต่ไปนอนในห้องมารดา ก็ มารดาลำบากพอได้แล้ว จะกินเผ็ดกินเค็มอะไรก็ไม่ได้ กลัวลูก ในห้องจะร้อนเอา จะไปไหนมาไหนต้องระมัดระวังกลัวจะหกล้ม กระทบกระเทือนลูกอยู่ในห้อง ถ้าอย่างนั้นะต้องนึกถึงมารดา ผู้ให้กำเนิดเราให้มากๆ เมื่อมารดาเรารักใคร่เอ็นดูอย่างนั้นเราก็ จึงได้คลอดออกมา คลอดออกมาแล้วมาเลี้ยงกันแสนยากแสน ลำบาก กว่า จะเจริญวัยใหญ่โตมาได้ บัดนี้ความมุ่งหมายของ มารดาบิดานะก็เพื่อให้ลูกตนนะเป็นคนดีกะเขา ได้สืบแทน ตระกูล รักษาตระกูลไม่ให้เสื่อม ก็จึงได้ให้อายุ ๖ ขวบ ๗ ขวบ ให้ ศึกษาเล่าเรียน ความรู้ในภาษาไทย ความรู้ในทางโลกในการทำ มาหาเลี้ยงชีพให้รู้ให้เข้าใจ เพื่อว่าเจริญวัยใหญ่โตมาก็จะได้มี ความรู้ความฉลาดทำมาหาเลี้ยงชีพ ดำรงวงศ์ตระกูลให้เจริญ

ต่อไป พ่อแม่หวังดีต่อลูกจะได้ชวนหาเงินหาทองมาส่งเสียให้ลูก ได้ศึกษาเล่าเรียน เอ้า มีความรู้ในทางโลกเท่านั้นยังไม่พอ เพราะมันยังกำจัดกิเลสอันชั่วร้ายบางอย่างไม่ได้เลย เอ้าพ่อแม่ผู้หวังดีต่อลูกมาแนะนำให้ลูกมาบวชเรียนในพุทธศาสนา นี่นะ แล้วได้มามอบหมายให้อุปัชฌาย์อาจารย์เป็นผู้แนะนำสั่งสอนให้เป็นคนดีเป็นคนดี นี่ เหล่านี้มันผ่านขั้นตอนมาอย่างนี้

คนเรานี้กว่าจะดีจะได้ กว่าจะเป็นผู้รับความยกย่องสรรเสริญจากคนหมู่มากกว่าคนนี้เป็นคนดีมีศีลมีธรรมได้นะ มันต้องผ่านการฝึกตนมาโดยลำดับ จนมาถึงขั้นอุดมเพศ เป็นเพศภิกษุสามเณร ขึ้นมาอย่างนี้แล้ว ยังสอนไม่ได้ ยังกระด้างกระเดื่องอยู่ ประพฤติอะไรเอาตามใจชอบตัวเองอยู่อย่างนี้ ผู้ที่นั่นมันไม่มีทางจะดีได้ต่อไปนะ จะบอกให้ทราบล่วงหน้าไว้เลย ก็ต้องมาเป็นพระเป็นเจ้าเป็นผู้มีเพศอันอุดมกว่าคฤหัสถ์ครองเรือน มีธรรมวินัยเป็นเครื่องบังคับกาย วาจา ใจอยู่ปานนี้ ยังทำดีไม่ได้ละก็ แม้นว่าสึกออกไปเป็นผู้ครองเรือนก็เอาดีไม่ได้ ถ้าไม่เชื่อลองสังเกตดูนะ ดู มันเอาดีไม่ได้หรอก มันเป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นผู้ใดหวังดีต่อตัวเอง ได้บวชเข้ามาแล้วนั้น ให้
เข้มงวดต่อธรรมต่อวินัยจริงๆต่อข้อวัตรปฏิบัติ อย่าไปเกียจ
คร้าน สำรวมในพระวินัยทุกสิกขาบทไปเลย อย่างนี้ถึงจะเป็น
คนดีได้ แม้ว่าถ้าตนมีวาสนาน้อยอยู่ไม่ได้ในพระศาสนา นี้ สึก
ออกไปก็ต้องเป็นคนดี เพราะอยู่ในเพศพรหมจรรย์ ได้รับการ
ฝึกปรือจากอุปัชฌาย์อาจารย์ ได้ฝึกตนตามธรรมตามวินัย มี
กาย วาจา ใจ อ่อนน้อม อ่อนโยน ไม่กระด้างกระเดื่อง อย่างนี้
นะ เมื่อไปเป็นคฤหัสถ์เข้าไปมันก็มีนิสัยดีติดตัวไป เข้าหาผู้หลัก
ผู้ใหญ่ผู้มีเกียรติมียศเท่าไหนก็เข้าได้ไม่เก้อไม่เขิน เพราะว่าตน
ได้ฝึกจรรยา มารยาทมาแล้ว คนที่ไม่ได้ฝึกตนอย่างว่านี้ อาจจะ
ไปเข้าใกล้ผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้เฉลียวฉลาด ผู้มีคุณความดียังไงนี้ เข้า
ใกล้ไม่ได้เลย เก้อละอาย กระดาก ถือว่าตนนี้เป็นผู้ต่ำต้อยไม่มี
ความรู้อะไร นี้ ก็เลยเป็นคนป่าคนเถื่อนอยู่เรื่อยไป หากินอยู่
ตามป่าตามดงไปอย่างนั้น จะไปสังคมกับคนผู้ดีในบ้านใหญ่
เมืองใหญ่ไม่ได้เลย

นี่ต้องคิดให้รู้ให้เข้าใจนะ พระธรรมวินัยคำสอนของ
พระพุทธเจ้านี้ ดีจริงๆ เราสมควรทำตามแท้ๆ เมื่อเราปฏิบัติตาม
ได้ดี เราก็คือเป็นคนดีในโลกนะ ไม่เสียหายอะไร นี่ให้เข้าใจ
โดยเฉพาะมาฝึกจิตใจให้สงบระงับให้ตั้งมั่นลงไปเป็นสำคัญนะ
การสำรวจจิตใจอย่าไปลืมนะ อย่างที่แนะนำมาแล้วหมูนั่นแหละ
เพราะฉะนั้นความสำรวจต้องมีสติสัมปชัญญะ สำรวจจิตใจทุก
อิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน สำรวจยังงี้ สำรวจไม่ให้ความโลภ
ครอบงำ แม้มันอยากได้อะไรต่ออะไรอันผิด ทำผิดวินัย สำรวจ
จิตไม่ให้ความโกรธครอบงำ เมื่อมีอารมณ์ที่ไม่น่าพอใจอะไร
กระทบกระทั่ง ก็อดกลั้นทนทานห้ามจิต ไม่ให้มันโกรธ ห้ามตน
ให้มันได้ ไม่แสดงกิริยาความโกรธออกมาทางกาย ทางวาจา นี่
จึงเรียกว่าสำรวจใจ เพราะว่าใจเป็นใหญ่กว่ากาย กว่าวาจา
เมื่อสำรวจใจให้ดีแล้ว เราก็คือ กายก็ดี วาจาก็ดี นี่ให้เข้าใจ ก่อน
จะพูดอะไรกับใครที่ไหนก็ต้องคิดต้องตรองเสียก่อน เมื่อเห็นว่า
มันไม่ผิดธรรม ผิดศีล ผิดวินัย แล้วก็จึงค่อยพูด ถ้าเห็นว่ามันผิด

ละก็ อย่าพูด นี้เพราะฉะนั้นการสำรวจใจฝึกใจจึงถือว่าเป็น
ความดีในพระพุทธศาสนา ดังแสดงมา

ที่มา: <https://youtu.be/n0qE7mULvwA>